Przesyłka opłacona gotówką 40%.

Цана асобнага нумару 15 гр.

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

№ 3 (17) | Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Людвісарская 8—8. | Вільня, 30-га студзеня 1934 | Выходзіць два разы ў месяц. | Год II

Прыймо інтарэсантаў ў рэдакцыі штодзень ад 9-й да 4-й гадзіны. | Цана падпіскі з дастаўкай поштай: у месяц—25 гр. у 3 » —70 » у ½ года—1.30 у 1 год —2.50 | Konto P.K.O. Nr. 144.511 Уласьнік конта—Інж. А. КАРПОВІЧ.

Жменя сьвятла.

Зладзейская тактыка.

Перадусім сьцьвярджаем факт. Першая зацемка аб арэшце быўшых паслоў „Грамады“ і „Змаганьня“ ў БССР была надрукована ў „Родным Краі“ яшчэ ў верасьні мінулага году. Ад гэтага часу, як „Родны Край“ так і „Крыніца“ пяць месяцаў аб гэтай, першароднай вагі справе, упарта маўчалі. Толькі цяпер, пасьля таго, як „Беларуская Газэта“ пачала апублікоўваць сёньня ўжо ўсім ведамыя факты, аб здрадніцкай дзейнасьці луцкевічаўскіх агэнтаў — і „Родны Край“ і „Крыніца“ загаманілі поўным голасам.

І, як заўсёды, калі зловіш зладзеяў на гарачым учынку, яны стараюцца перадусім выгарадзіць сябе самых,—... што-ж я нічога, нідзе і ніколі... ці я каму калісь крыўду зрабіў... Факты гавораць аб а д з і н с т в е і Луцкевічаў, і кс. Станкевічаў, і Дварчанінаў, а „Крыніца“ піша: „з Луцкевічам ад добрага дзесятка гадоў мы ня маем нічога супольнага“. На падмогу кумпану прыходзіць „Родны Край“ і апраўдываецца гэткім чынам: „... ведама ўсім (?) што ніякага процісавецкага „Беларускага Цэнтру“ ў Заходняй Беларусі няма, што гр. Луцкевіч ні даякае супольнае арганізацыі з кс. Станкевічам не належыць, а наадварот, кс. Станкевіч вядзе проці гр. Луцкевіча непрымірымую барацьбу“...

Словам — усё разыгрываецца, як на нотах. Яны гатовы прысягнуць, што кожны з іх ніколі нават і ня чуў аб існаваньні другога, а з Дварчанінам, як усім ведама, публічна сварыліся, так гучаць у свае апраўданьне, думаючы, што масы ім павераць.

Няма вам чаго апраўдывацца паны — груганы: удэрылі вас па лапах, дык сядзеце моўчкі так, як сядзелі дагэтуль, бо калі пачынаеце гаварыць, дык самі тады выдаеце сябе з галавою.

Іх „незалежнасьць“.

„Родны Край“ ня можа прамаўчаць аб тысячах беларускіх школаў, дзесятках унівэрсытэтаў і буйным узросьце прамысловасьці ў БССР. Але, кажуць яны, гэта ўсё робіцца, „пад камандай маскоўскага імпэр'ялізму“. І „Родны Край“, як і „Крыніца“, проціўстаўляюць БССР з „Радай Беларускай Народнай Рэспублікі“, створанай у 1918 годзе беларускімі заможніцкімі клясамі. Ідэолёгія БНР—гэта „незалежніцкая“ ідэолёгія — кажуць яны. Вось аб гэтай „незалежнасьці“ БНР прыводзім два дакумэнты.

1. У тэлеграме, пасланай Радай БНР імпэратару Вільгэльму зараз пасьля акупаваньня нямецкімі вайскамі, паміж іншым была выражана

> „падзяка за вызваленьне Беларусі праз нямецкія войска“,

а потым запэўнівалася, што

> „толькі пад апекай нямецкага імператара беларуская краіна бачыць сваю будучыню“...

Гэта было ў сакавіку 1918 году.

2. У жніўні 1918 году сытуацыя крыху зьмянілася. Польскае войска заняло Менск. І вось тады, прадстаўнік выканаўчага камітэту БНР, вітае Начальніка Польскае Дзяржавы Юзэфа Пілсудзкага наступнымі славамі:

> „Вітаю цябе, пане Начальнік, ад імя нашых беларускіх дэлегатаў, рэпрэзэнтуючых беларускую люднасьць і выказваю гарачую падзяку за вызваленьне Менску і Меншчыны ад новага цяжкага наезду маскоўскага імпэрыялізму, які тым разам апрануўся ў бальшавіцкую форму. Але плачуць яшчэ маткі ў Віцебску, стогнуць яшчэ людзі ў Магілёве, маўчыць голас мохам пакрытых званоў у Смаленску. Верым і маем надзею, што разам з вольным Менскам, Вільняй і Горадняй—вольныя і шчасьлівыя будуць Віцэбск, Магілёў і стары Смаленск. Гэтага спадзяемся, гэтаму верым. Гэтай верай і надзеяй надзяліў нас братэрскі народ, чыім вялікім, слаўным прадстаўніком мы гатовы сказаць ў Меншчыне ня толькі нашае сёньняшняе „дзякуй“, але заўсёды „вітаем Цябе, прыхадзі да нас госьць наш мілы, дарагі сасед“*).

Нам здаецца, што тлумачэньне тут не патрэбнае. Чыстата „незалежніцкае“ ідэолёгіі выражана тут з поўнаю яснасьцю.

Луцкевіч... за ленінскую лінію.

Паводле „Роднага Краю“ ўсе злыбяды „беларусаў“ (потым пабачым хто яны, гэтыя беларусы) ў БССР выцякаюць з таго, што Ленін памёр, а на яго мейсца прыйшоў Сталін. Ленін, бачыце, праводзіў правільную нацыянальную палітыку, а Сталін яе скажае. Сапраўды-ж сьмеху варта! У СССР жывуць 192 народаў, шмат з іх да бальшавіцкае рэвалюцыі нават ня мелі свайго альфабэту, а цяпер маюць свае роднае школьніцтва, газэты, кнігі поруч з разьвіцьцём гаспадаркі нават на найбольш адсталых абшарах. А паводле „Роднага Краю“ Сталін там творыць „адзіную рускую пралетарскую культуру“. Дзіўная неяк гэтая „руская культура“, якая стварае ўмовы для ўсебаковага разьвіцьця 192 нацыянальнасьцяў.

Мы, прызнацца, ня бачым ніякай розьніцы у нацыянальнай палітыцы бальшавікоў за жыцьця, ці пасьля сьмерці Леніна. І таксама мы ня бачым ніякай фактычнай розьніцы паміж стасункам беларускіх заможніцкіх клясаў да БССР за жыцьця Леніна і сёньня. Зьместам гэтага стасунку заўсёды была і ёсьць непрымірымая варожасьць і актыўная барацьба. Розьніца была толькі ў тактыцы у розных пэрыядах. Быў час калі яны лічылі на перараджэньне БССР знутры. Тады стараліся прабрацца на кіраўнічыя становішча і уплываць на гаспадарчую палітыку БССР, як напрыклад падтрыманьнем кулацкае хутарызацыі. Калі з увядзеньнем колектывізацыі і узрастам сацыялістычнае прамысловасьці гэтыя надзеі кулацтва расплыліся, тады яны пайшлі да больш актыўнае шкодніцкае дзейнасьці і ваенных плянаў. Адным з прыкладаў гэтае шкодніцкай тактыкі іменна служыць раскрытая дзейнасьць Дварчанінаў у БССР Групы Дварчанінаў і Ластоўскіх нічога супольнага ня маюць з працоўнымі масамі. Яны ішлі супроць масаў і іменна таму іх паражэньне было гістарычнаю неабходнасьцю.

Ліквідацыя, якое працоўныя шкадаваць ня будуць.

Па царскіх і праскіх унівэрсытэтах да вайны і зараз пасьля яе вучыліся дзесяткі сыноў беларускага кулацтва, беларускіх абшарнікаў і наагулбагацеяў. Яны стварылі тыя групы інтэлегэнцыі, якія сталі на чале масавых беларускіх арганізацыяў пасьля вайны, імкнучыся запрагчы масы да пакорнага маршу па сваёй каляіне. З гэтых груп складалася Рада БНР, большасьць цэнтральнага кіраўніцтва „Грамады“, «Змаганьня», сучаснае кіраўніцтва Галоўнае Управы ТБШ., не гаворачы ужо аб дзеячох беларускае санацыі і хадэцыі, шкодніцкае групы арыштованага ў БССР праф. Ластоўскага і іншых.

Усе гэтыя групы належачы часта *фармальна* да розных напрамкаў, фактычна прасьледавалі і прасьледуюць адныя мэты — спыненьне самастойнага масавага руху працоўных, зьніштожэньне БССР, утварэньне беларускае буржуазнае дзяржавы. Вось ліквідацыю гэткіх групаў „Родны Край“ і „Крыніца“ называюць;

> „савецкім паходам проціў Беларусоў“... потым пішуць: „шляхам зьніштожэньня беларускае інтэлегенцыі нават найбольш аддана саветам, імкнецца пазбавіць наш народ яго-нага інтэлекту — мыслячага цэнтру — і тым лягчэй яго абмасковіць“. (Родны Край № 2, 1934 г.)

Вось тут вылазіць шыла з мяшка. Паном Луцкевічам балюча за *сваю* інтэлегенцыю—з іх-жа панскае крыві і косьці. Бо-ж толькі наіўны паверыць у паход супроць беларускае інтэлегенцыі ў БССР. Хіба... утварэньне 32 вышэйшых беларускіх навуковых установаў, дзесяткаў тэхнікумаў, якія штогод выпускаюць сотні інжынэраў, дахтароў, агрономаў, вучыцялёў — перадусім дзяцей рабочых і сялян, і утварэньне больш 5000 пачатковых школ у БССР. Хіба ўсё гэта можна назваць ліквідацыяй інтэлегенцыі? З такою „ліквідацыяй“ мы можам згадзіцца.

* * *

Вось жменька заўваг, якія мы лічым неабходным зрабіць у сувязі з вялікім гоманам, паднятым беларускай санацыяй і хадэцыяй з прычыны выкрыцьця іх кумпанаў у БССР і разаблачэньня іх здрадніцкае дзейнасьці у нас, на Заходняй Беларусі.

Нашае становішча яснае. І мы упэўняны што працоўныя масы ня толькі нас разумеюць але і зробяць з апошніх падзеяў адпаведныя вывады. Галоўным з іх будзе наступны: нашымі выбаўцамі ніколі ня будуць тыя „інтэлекты“, якіх падсылаюць да нас паны Луцкевічы. Сіла ў нас самых, — у рабочых ды сялянах. Мы самі мусім кіраваць сваім змаганьнем і толькі тады будзе запэўняна перамога. Гэта найважнейшае.

Набліжаюцца вялікія гістарычныя падзеі у якіх будзе вырашаны наш лёс. Тым больш важным зьяўляяцца памятаваць аб гэтай навуццы.

*) Усе прыведзеныя цытаты ўзяты з брашуры: „Stanisław Elski — Sprawa Białoruska — Warszawa, 1931 г.

„Далекі Усход“ — ад нас не далекі.

Шмат цяпер пішуць у газэтах — нават і ў буржуазных, аб падрыхтоўцы Японіі да нападу на СССР. Таксама шмат пішуць аб ваенных рыхтаваньнях гітлероўскай Нямеччыны.

І сапраўды: на Далёкім Усходзе насьпеваюць — і ўжо сёньня адбываюцца вялікія гістарычныя падзеі. Японскі імпэрыялізм, заграбіўшы Манджурыю і шэраг іншых правінцыяў у Кітаі (пры ціхай згодзе кітайскіх імпэрыялістаў на чале з Чан-Кай-Шы), асягнуў непасрэдную граніцу з Савецкім Саюзам, напоўніў захопленую плошчу выбуховымі матэр'яламі, шматлікаю арміяй і штодзень стасуя новыя ваенныя правакацыі — імкнецца да антысавецкае вайны, як да свайго апошняга ратунку.

Адначасна з Захаду, *пасьпешна і няхаваючыся*, узбройваецца гітлероўская Нямеччына. Гітлер—Розэнбэрг *адкрыта* гавораць аб сваёй „місіі“ здушэньня „сусьветнага бальшавізму“— а перадусім Савецкага Саюзу.

Візыты японскіх генэралаў у Бэрлін, актыўны ўдзел Нямецкіх вайсковых спэцыялістаў, як фон Зект, ў здушэньні Савецкага Кітаю, дапаўняюць вобраз, ясна паказваючы наяўнасьць супольнага японска-нямецкага фронту.

Усё гэта існуючая праўда, якой ніхто не запярэчыць, бо яе бачаць. Для буржуазнае прэсы многіх дзяржаваў гоман аб *гэтай* праўдзе дапамагае маскаваць зусім *іншую праўду*. Трэба прызнаць, што ім гэта часта ўдаецца: пры хітра пабудаванай агітацыі, спрытным маскаваньні сапраўднасьці, масы *ў нашых умовах* часта бачаць небясьпеку вайны *толькі* на Далёкім Усходзе і ў гітлероўскіх плянах. Нават на старонках „Беларускае Газэты“ у некаторых артыкулах — паміма волі аўтароў — ня раз праходзіць іменна гэта думка.

Сапраўднасьць выглядае інакш. Бязумоўна мірныя пакты, якія падпісаны многімі дзяржавамі па прапанове Савецкага Саюзу, зьяўляюцца выразам таго, што ўрады лічацца з настроямі масаў—настроямі, якія нічога супольнага з падрыхтоўкаю вайны ня маюць. Адначасна трэба быць сьляпым, каб ня бачыць, што ліхаманкавае ўзбраеньне ідзе шалёным тэмпам ва *ўсіх* капіталістычных дзяржавах, што тыя самыя дзяржавы, якія зусім нядаўна разгарнулі шалёную кампанію проці гітлероўскіх Немец, сёньня знайшлі супольную падставу і супольны фронт для перагавораў і... нават дагавораў з Гітлерам.

Факты жыцьця даказваюць, што ваенная небясьпека пагражае і зьяўляецца больш актыўнай чым калісь дагэтуль. Гэтыя-ж факты ўпарта гавораць, што небясьпека пагражае ня толькі ад Японіі.

Такімі фактамі, нязьбітымі доказамі апошняга часу, сьцьверджаючымі слушнасьць нашых прадбачаньняў, зьяўляецца ўзмоцненая актывізацыя нацыянал-угоды (хадэкаў, санацыі, нацыянал-сацыялістаў і іншых) на Заходняй Беларусі, выкрыцьцё блёку Луцкевіча—Станкевіча—Дварчаніна і Марцінчыка. Усё гэта паказвае, што адпаведныя пляны выкоўваюцца ня толькі ў Токіо...

Такія рэчы трэба бачыць і разумець. Трэба бачыць, што справа ня толькі ў Далёкім Усходзе, што вайна, распачатая там, *будзе сыгналам*... Бачыць і разумець, што „Далекі Усход“ знаходзіцца ад нас зусім не далёка.

А. Леўскі.

Рэдакцыя атрымала для бастуючых лясных работнікаў прывітаньні і грошы: в. Мікулічы—4 зл., в. Белая—9 зл., в. Драчылова—2 зл. 50 гр.

Барацьба з голадам.

Голадам ахоплена цэлае Віленскае ваяводзтва. Аб гэтым пачынаюць гаварыць і пісаць нават тыя, хто стараўся прамаўчаць аб сапраўдным стане рэчаў зьбяднеўшае ў працягу 4-х гадовага крызісу беларускае і літоўскае вёскі.

Мы атрымоўваем штодзенна лісты, якія, поўны роспачы, клічуць на дапамогу перад пагрозаю галоднае сьмерці.

Газэта „Кур'ер Вілен." ад 17. І. пасьвячае гэтай справе цэлы артыкул, дзе піша: „З ураджаю ня собрана нават насеньня для засеву".. далей прыводзіць таблічку, якая паказвае разьмер неўраджаю, і пагражаючай катастрофы:

Гады	1928	1932	1933
пшаніца	134,499	162,690	146,547
жыта	1,731,841	2,190,052	1,892,243
ячмень	436,717	505,957	362,141
авёс	772,050	998,341	671,902
арох	204,607	238,156	176,496
бульба	6,616,612	9,393,61 7	5,186,849

Прыгледзіўшыся ўважліва да гэтых лічбаў можна зразумець, які цяжар лёг на бядоту і сярэднія гаспадаркі вёсак Заходняе Беларусі. „Зразумела — піша „Кур'ер Вілен"., што вясною ня будзе чым сеяці, гэта сьцьверджана войтамі, аграномамі і арганізацыямі „Rolniczemi". Ужо сёньня заўважана ў Пастаўскім павеце некалькі выпадкаў *апухшых школьных дзяцей з голаду* *). Дзісьненскі павет зарэгістраваў 20,000 дзяцей школьнага веку, патрабуючых дапамогі". У гэтымжа артыкуле чытаем далей: „Запасы збожжа альбо ўжо *выйшлі*, альбо на перэдадню таго. У Сьвянцянскім павеце яшчэ ў лістападзе мінулага году сьцьверджана, што ядуць хлеб з прымясьсю дрысы, мякіны, макухі. Насельніцтва пазбаўлена жывога інвэнтара. У аднэй вёсцы, Кабыльніцкае гміны 60 гаспадароў пакінулі на зіму толькі тры штукі нерагатае жывёлы.

Па няпоўным падліку, які падае „Кур'ер Віл." патрэбуюць тэрміновае дапамогі ў паветах: Дзісьненскім, Сьвянцянскім, Браслаўскім, Пастаўскім і Віленскім 20,000 сем'яў. Калі прыняць пад увагу многасямейнасьць на вёсцы, дык гэтая лічба перавышыць 100,000 душ, якія глядзяць ў вочы галоднай сьмерці. Каб, астацца жывымі, *яны патрабуюць скорае дапамогі.*

„Семьям, якіх захапіў неўраджай, прыдзя з дапамогаю ўрад",—абвяшчае аўтар прыведзенага артыкулу. Пакуль што галодныя гэтага ня адчуваюць, але-ж яны зьяўляюцца сьведкамі сьцяганьня падаткаў і па сёньняшні дзень. Сэквестратар забірае апошнее з хаты, яны бачаць, як з ліцытацыі прадаюць забраныя рэчы. Адчуваюць сяляне і рынак, дзе спэкулянты выкарыстоўваюць нэндзу і голад. Яны пачалі павышаць цэны на хлеб. Пуд жыта на Пастаўшчыне каштуе больш, як тры злоты; бульба, нязьменны спадарожнік долі селяніна Заходняе Беларусі, злот, а то і балей.

Працы, дзе можна было-б зарабіць на кавалак хлеба для дзесяткаў тысяч вольных рук, голадам ахопленых паветаў, ня можна знайсьці, бо беспрацоўе ня толькі не спыняецца, але з кожным днём павялічваецца ва ўсім краі.

Пагроза, якая навісла над Віленшчынай і Палешчынай ня можа праходзіць міма ўсяго працоўнага грамадзянства Заходняе Беларусі. Мы ня можам бязчынна стаяць і глядзець на павольнае галоднае кананьне нашых братоў і іх дзяцей, якія, нават паводле прэсы, *пухнуць з голаду*. Ведаем з досьляду мінулых галодных гадоў, што „Абыватэльскія камітэты", якія закладаліся і цяпер закладаюцца для зборкі дапамогі галадаючым—фактычнае дапамогі не давалі і не дадуць. Нашым абавязкам павінна быць разам з галадачюымі, дамагацца дармовае дапамогі з боку дзяржавы.

*) Курсіў наш.

Прыклад другім.

Падпісны ліст на падтрыманьне „Беларускае Газэты" і „Літэратурнае Старонкі" грам. вёскі Каралевічы, Галубіцкае гм., Дзісьненскага пав.: А. Рэдзька 1 зл., І. Рэдзька, А. Рэдзька, К. Рэдзька, І. Рэдзька, К. Рэдзька, В. Грумондзь, П. Дорошчонак, І. Дорошчонак, К. Рэдзька далі па 20 гр. В. Рэдзька і П. Грумандзь—па 50 гр. Г. Шапко—30 гр. П. Дорошчонак — 40 гр. і І. Шыбко, Д. Пашкевіч, М. Грумандзь, З. Масеёнак, і Дзегцяронак—па 25 гр.

* * *

Рэдакцыя „Бел. Газэты" шчыра дзякуя гр. в. Каралевічы за іх братэрскую дапамогу нашай працоўнай газэце. Ваш прыклад, як і прыклад іншых гр., зьяўляяцца доказам аб слушнасьці ўзятае намі лініі ў сваёй працы. Рэдакцыя заклікае усё працоўнае грамадзянства зрабіць тое самае, што і в. Каралевічы.

Справы ТБШ.

Пастанова супроць мас.

Кожны крок наперад у сучаснай барацьбе на нацыянальна-вызваленчым фронце аткрывае перад намі ўсё новае і новае, тое, што калісь было спрытна замаскавана, сёньня ў разгары барацьбы, маскі спаўзаюць, паказваецца сапраўдны твар.

Такім выяўленьнем сапраўднага твару было апошняе паседжаньне Галоўнае Управы Таварыства Беларускае Школы, якое адбылося пры поўным сваім складзе 15 студзеня гэтага году.

Побач з другімі, галоўным пытаньнем стаяла: разгляд зьмешчаных артыкулаў за апошнія часы у „Бел. Газ." у справе ТБШ і яго паасобных сяброў, займаючых адказныя становішчы. Гэта значыць Марцінчыка і Лукашыка.

Тэбэшоўская маса даўно чакала пастановы Галоўнай Управы. Яна чакала пастановы, якая-б адбівала настрой і патрэбы гэтай-жа масы. Настрой прадстаўнікоў апошняга Беластоцкага Зьезду, які не маглі не адчуваць старшыня Гал. Упр. Стэцкевіч і сябра Кізевіч, бо яны на гэтым Зьездзе прысутнічалі, сваімі ўласнымі вачыма бачылі доказ варожасьці ўсіх прысутных да сваей палітыкі.

Сёньня Галоўная Управа парвала з маўчаньнем, яна на чале з старшынёю Стэцкевічам пры асабліва *актыўным удзеле Марцінчыка і Шырмы* прыняла пастанову, якая скіравана супроць *тэбэшоўскіх мас*, супроць *працоўнага народу Заходняе Беларусі.* Гэтай пастановай Галоўная Управа канчаткова паказала *сваю належнасьць да лягэру нацыянал-здрады*. Уласьне так, а не іначай, бо яна—Галоўная Управа—выступала ў абарону выкрытых шкоднікаў.

У справе Марцінчыка Управа *аднагалосна* прыняла пастанову, апраўдываючы поўнасьцю яго. У справе Лукашыка: пастановы гуртка, і Акружнай Управы прызнаны ўневажненымі з прычыны адсутнасьці здавальняючых матэр'ялаў.

„Няма матэр'ялаў" — вось адказ Галоўная Управа апраўдывае афіцыяльна ўсю дзейнасьць Марцінчыка. Ужо гэтым самым (а як ведаем гэта знайшло выразную праяву ў выступленьнях на паседжаньні Гал. Управы) яна бароніць усю яго палітыку, гэта значыць палітыку выкрытых цяпер Дварчанінаў і Рак-Міхайлоўскіх. Галоўная Управа цяпер *выразна* паказала, што фактычна праводзіць тую самую палітыку, якую вядуць Луцкевіч і Астроўкі, Кс. Станкевіч і Клімовіч.

Галоўная Управа рашыла выдаваць надалей „Летапіс ТБШ" заданьне каторага аткрытая барацьба з сапраўднымі мэтамі і сёньняшнімі жаданьнямі працоўных масаў Заходняй Беларусі. Сярмяжны люд спаткае вашу пастанову і ваш ворган з агідаю, пагардаю і злосьцю.

Нам дарагі нацыянальна-вызваленчы рух, заўтрашняе барацьбяных масоў. У мэтазгоднасьці гэтага руху і карысьці прыгнечаных, мы высьветлім тое што ёсьць і аб тым, як было.

Кізевіч, прысутны пры славутым выступленьні Марцінчыка ў прыватнай гутарцы, яшчэ да артыкулу „Тое, што сталася" расказваў: „Так, выступленьне Марцінчыка было *ня добрае...*"

Аб гэтым Кізевіч маўчыць цяпер. Ен сёньня кажа, што нічога ня было, што Марцінчык нічога дрэннага не казаў.

Другі факт, надзвычай каштоўны. Кізевіч жыве ў Беластоку, ён прысутнічае на сходзе гуртка ТБШ, асьведамлены аб *грашовых растратах гуртка*, зробленых панам Лукашыкам, ён зьяўляецца сьведкаю, калі гурток, складзены пераважна з работнікаў, роўна пяць гадзін разьбіраў гэтую справу, гэта ён нарэшце, бачыў, як работнікі ад варштату, бароначы гонар Таварыства, пры дапамозе Тапільскага гуртка ўстанавіў: што Лукашык атрымаў ад Тапільскага гуртка 5 зл. 45 гр. сабраных на карысьць Гал. Упр. і іх растраціў, ён-жа атрымаў 20 зл. на кніжкі і 15 зл. на іншыя справы і ўсё ўжыў на свае патрэбы. *Гэтага мала.* Кізевіч чуў і добра ведаў, бо сам прыймаў удзел у ўнутранай пазычцы гуртка на грамадзкія патрэбы. З гэгых грошаў Лукашык прысабечыў больш 40 злотых.

Кізевіч аб гэтым ведаў і пад націскам работнікаў, каб захаваць свой аўтарытэт, на паседжаньні новае Акружнае Управы прапанаваў сам ходаць перад Гал. Упр. аб выключэньні В. Лукашыка з шэрагаў Таварыства.

Што гэта значыць?! пытаемся мы і адказваем: ігра на два фронты ў карысьць ворагаў сярмяжнага люду. Вось што гэта значыць.

Бо запраўды трэба быць дзівачом, каб яшчэ сёньня разважаць—можа Кізевіч памыліўся. Ён сумысьля з Марцінчыкам і Шырмаю, гэтымі манякамі хаваў праўду Галоўнае Управы. *Няпраўда!* Матар'ялы ёсьць, Вы аб іх ведаеце, але сьвядома хаваеце. Дык калі Вы іх хаваеце, мы іх будзем апублікоўваць (гл. у гэтым нумары выняткі са „Справы народавасьцёвэ").

Вось яна праўда! Яе мы паказваем з аднэй мэтай, з адным жаданьнем: сарваць маску з ворага і яго агентаў; паказаць народу тых, хто прадаваў яго; гэтым самым узмацніць нацыянальн-а вызваленчы рух, сцэмантаваць шэрэгі працоўных гушчаў.

Падрыхтоўваецца агульны Зьезд ТБШ. Марцінчыкі і Шырмы пры дапамозе розных фармальных ці нефармальных штучак рыхтуюцца недапусьціць да голасу тэбэшоўскіх масаў, яны хочуць пад прыкрыцьцём розных фармальнасьцяў недапусьціць прадстаўнікаў *масаў* да выбару новай Гал. Управы, а самым яе выбраць—з пасярод „сваіх" людзей.

Гэту небязьпеку трэба бачыць. Масы павінны паслаць сваіх прадстаўнікоў на Зьезд, каб забраць кіраўніцтва ТБШ ад тых, якія нічога супольнага з масамі не маюць, выступаюць супроць інтарэсаў працоўных. *Тэбэшовец.*

Дакумэнты.

Да Рэдакцыі „Беларускай Газэты".

У справе прабегу Беластоцкага Акружнога Зьезду 20.ХІ.1932 г. Галоўная Управа ТБШ для інфармацыі чытачоў Беларускай Газэты і *высьвятленьня праўды* падае наступнае:

Галоўная Управа ТБШ на сваім паседжаньні 15.І.1934 г. разглядала закіды зробленыя ў шэрэгу артыкулаў Беларускай Газэты аб сфальшаваньні пратаколу Беластоцкага Акружнога Зьезду 20.ХІ. 32 г. і асабістыя закіды віцэ-старшыні Галоўнае Управы М. Марцінчыку у сувязі з выступленьнем яго на гэным зьездзе па пытаньню *аб супрацоўніцтве з польскімі арганізацыямі і зваротам* да зьезду аб працы гурткоў *паводле статуту*.

Пры разглядзе гэтай справы Галоўная Управа мела на увазе наступныя *матар'ялы*: артыкулы Беларускай Газэты ў нумарах 10-15, пратакол Беластоцкага Акружнога Зьезду 20. ХІ. 1932 г., пісьмо грам. Марцінчыка у Беларускай Газэце, два пратаколы Беластоцкай Акружнай Управы — 12.ХІ і 28.ХІ 33 г., пратакол Беластоцкага Гуртка 10.ХІІ.33 г., выясьненьні грам. Марцінчыка на паседжаньні Галоўнай Управы і *прабег Беластоцкага Акружнога Зьезду* 17.ХІІ.1933 г.

Разгледзеўшы гэтыя матар'ялы, Галоўная Управа прызнала, што *дэклярацыя сябры Галоўнае Управы М. Марцінчыка на Беластоцкім Акружным Зьездзе 20.ХІ,32 г. ня была рэзалюцыяй Зьезду, якая абавязкава павінна была быць унесена у пратакол*, тым балей, што Беластоцкі Акружны Зьезд 17.ХІІ.33 г. заслухаўшы гэны пратакол *ня ўнёс ніякіх дапаўненьняў да яго.*

Што датычыць характару гэтай дэклярацыі, то, маючы на увазе—супярэчнась у пастановах Беластоцкай Акружнай Управы 12.ХІ і 28.ХІ.33 г,, тое, што *самы Зьезд* 20.ХІ.32 *ня выразіў ў якой колечы форме пратэсту супроць гэтай дэклярацыі* і ўрэшце тое, што ані артыкулы Беларускай Газэты, ані пастановы Беластоцкай Акружнай Управы 28.ХІ.32 і Беластоцкага гуртка 10.ХІІ.33 г. не падаюць, *што іменна было сказана гр. Марцінчыкам* — Галоўная Управа, *апіраючыся на конкрэтныя дадзеныя*, якія мела у сваім распараджэньні, сцьвердзіла наступнае: *заява грам. Марцінчыка*, што ТБШ ня ёсьць арганізацыя шовіністычная, ня сее розьні паміж працоўнымі, ня можа адмовіцца ад сужыцьця з такімі-ж арганізацыямі іншых народаў, затое ня можа быць мовы аб супрацоўніцтве з такімі арганізацыямі, мэтай якіх зьяўляецца змаганьне з беларускай культурай інтарэсамі працоўных — *не разыходзіцца з тым становішчам, якое займае ў гэтай справе Галоўная Управа,* заклік жа грам. Марцінчыка весьці працу паводле статуту меў характар перасьцярогі, а не указаньня на тое, быццам паасобнымі гурткамі вялася ці вядзецца антыстатутовая праца. Такія перасьцярогі рабіліся заўсёды на зьездах ТБШ.

Галоўная Управа.

23.І.1934 г.

АД РЭДАКЦЫІ: Апроч вышэйпрыведзенага лісту ад Гал. Управы, нашая рэдакцыя атрымала ліст ад д-ра Марцінчыка ў каторым ён прасіў зьмясьціць у „Белар. Газэце" наступнае запярэчаньне: ... „Няпраўдай ёсьць, што я ў сваім выступленьні і ў сваёй рэзалюцыі, заклікаў (ТБШ) да супрацоўніцтва з палянізатарскімі арганізацыямі"...

У сувязі з гэтым, мы лічым, што найбольш карысным і мэтазгодным будзе апублікаваньне *дакуманту*. Пры гэтым зварочваем увагу на наступнае: Гал. Управа пры разглядзе гэтай справы, карысталася шмат якімі дакумэнтамі, але *сьвядома* не ўзяла пад увагу найважнейшага, а іменна—разалюцыі Марцінчыка, надрукаванай у „Sprawach Narodowościowych". Мы ведаем, што „Sprawy Narodowościowe" далёкія ад абароны інтарэсаў беларускіх масаў, але мы ўпэўнены, што рэдакцыя гэтай часопісі дакумэнту не сфалшавала—тым больш, што ніхто ў рэдакцыю „Spraw Narodowościowych" запярэчаньня ня прыслаў.

Няхай дакумэнт сам гаворыць за сабе.:

...Па заканчэньню Зьезд прыняў наступную рэзалюцыю, якую прачытаў д-р Марцінчык: „Зьезд дэлегатаў ТБШ падкрэсьляе, што ўсялякія выступленьні беларускага насельніцтва супроць дзяр-

жавы і ўладаў шкодзіць інтарэсам беларускага насельніцтва; ганіць замеры неадпаведных чыньнікаў, уводзячых у працу ТБШ палітычныя маміэнты і статутовыя адхіленьні; заклікае гурткі і агул сяброў ТБШ да рашучае барацьбы з гэтымі праявамі і адхіленьнямі, перасьцерагаючы, што праца ТБШ ня можа выходзіць з рамак статуту". У гэтай-жа рэзалюцыі зьезд запрапанаваў гурткам і сябром ТБШ жыць згодна з польскім насельніцтвам і супрацоўніцтва з грамадзкімі польскімі арганізацыямі ў пакрэўных мэтах і зьвярнуў увагу на абавязковае захаваньне праз сяброў ТБШ грамадзкае лёяльнасьці да Дзяржавы і ўладу.

Sprawy Narodowościowe Nr 6, str. 675. Październik—Grudzień 1932 r.

* * *

Вось аб гэтым дакумэнце сьвядома маўчыць Галоўная Управа.

Дэлегаты на зьезд ТБШ у Беластоку добра памятуюць, што рэзалюцыя **ня была прынята**. Але гэта рэзалюцыя аднак была ўнесена д-рам Марцінчыкам. Марцінчык хацеў за плячыма дэлегатаў прыняць пастанову ад імя зьезду — гэта ня ўдалося і цяпер ён дамагаецца апраўдацца фармальнымі лістамі ў рэдакцыю.

Крок Марцінчыка паставіў цяпер ТБШ у Беласточчыне пад пагрозай завешаньня, за неўнясеньне ягонай непрынятай рэзалюцыі ў пратакол—у чым ізноў вінаваты прыяцель Марцінчыка Лукашыка. Вось такім чынам гэтыя здрадніні шкодзяць жыцьцёвым інтарэсам беларускіх масаў.

Аб гэтым працоўныя павінны ведаць і зрабіць свае вывады.

Жанчыны у нац.-вызваленчы рух!

Холад, голад, пануючая нэндза на вёсцы і месьці, цяжарам лягае на ўсё працоўнае грамадзянства, гэты цяжар душыць з двойнаю сілаю на большую палавіну насельніцтва — жанчыну, пастаўленную існуючымі ўмовамі ў палажэньне дапатопнае сілы, беспраўнае істоты, закутае ў кайданы нэндзнага быту.

Па буржуазнаму, мяшчанскаму, жанчыну нізводзілі і далей прадаўжаюць нізводзіць да жывае машыны, здольнае павялічваць грамадзтва, адсоўваюць за ўдзелу ў грамадзкім жыцьці.

Так уважаюць уладары капіталістычнага сьвету. Так бывае і ў нас. Мала аднаго разуменьня, што жанчына праўны сябра нашае грамады. Мала разумець і аб тым, што бяз актыўнага удзелу гэтае паловы грамадзянства, перамогу за лепшае заўтра не здабудзеш. Усё гэта застанецца ветрам у полі, калі мы не возьмемся за гуртаваньне іх, за ўцягваньне ў актыўную грамадзкую працу.

Самі варункі жыцьця ствараюць спрыяючыя ўмовы для працы сярод жанчын. Жонка, маці свайго дзіцяці больш адчувае чым хто іншы неабходнасьць школы ў сваёй вёсцы і ў роднай мове. Гэта яна выпраўляючы 7-8 гадовага сынка ці дачушку ў сьнежную завею за 2—3 кілёмэтраў ў школу, хварэе цэлы дзень за іх, бо-ж ведама, такія птушанята змушаны вучыцца за лустаю зьмерзлага хлеба. Гэта яна, маці, у першую чаргу, ня можа пачуць аб сьвеце, прачытаць газэту кніжку сваім дзецям. Ня можа,бо яна неграматна ня ўмее чытаць у роднай мове, хоць і гутарыць што дня. Яна — жанчына, ад ранніх сваіх гадоў, ак да самага склону іх, прымушана сядзець за кудзеляю каля прыпечка, дзе паволі гарыць смоляні замест газы і круціць цэлую зіму..., каб пасьля можна было хоць зрэбную выткаць сарочку. Гэта ў яе сэрца выскачыць хоча з грудзёў, калі гэту зрэбніну бяруць за падаткі.

Працоўная жанчына прымушана вясною хадзіць за шчаўлем, крапіваю, жывіць імі сваіх дзяцей, абы дацягнуць да новага хлеба, новае бульбіны.

Тысячы прыкладаў паказваюць нам, як каваль—жыцьцё—сваім цяжкім молатам нэндзы выкоўвае ў жанчыне ўсё неабходнае, каб быць змагарам роўным з мужчынаю у нацыянальна-вызваленчым руху. Быць змагарам за ідэі сацыяльнага і нацыянальнага вызваленьня прыгнечанага народу.

Гісторыя вызваленчай барацьбы на ўсіх этапах, ва-ўсіх краінах не абыходзілася бяз удзелу жанчыны. Расейскім домам манархаў на шыбеніцу накіроўваліся жанчыны поруч з мужчынамі. Сотні і тысячы іх: Беларусак, Полек, Еўрэек, Літвінак і Рускіх гінулі па турмах, аддаючы ўсё сваё жыцьцё на справу працоўнага люду. У вялікую грамадзянскую вайну яны займалі мейсца сярод салдат у вакопах, вранішніх з стрэльбаю ў руках бiліся поруч з гэнэраламі, прабуючых на штыках вярнуць назад царскі прэстол.

Жыцьцё вымагае ад нас узмоцненай працы па гуртаваньню паловы грамадзянства — жанчын. Бяз масавага ўдзелу іх у агульнай справе, мы не здабудзем лепшага заўтра.

Гэта павінен разумець кожны сьведамы грамадзянін, гэта павінна зразумець перадусім сама працоўная жанчына.

Пашырайце „Беларускую Газэту“.

Дамагаюцца вызваленьня

Дымітрава, Торглера, Танева і Папова.

Пагроза жыцьцю, чатырох барацьбітаў за працоўны народ у Нямеччыне: Дымітрову, Торглеру, Папову і Таневу перад гітлероўскаю сякераю, ня спынена. Гэтых адважнейшых рэвалюцыянэраў, даказаўшы сваю невіноўнасьць перад судом фашыстаў і надалей трымаюць у турэмных лёхах.

Дзяржаўная машына брунатных кашуль, не інакш як ў сваіх замерах рыхтуе тайнае забойства чатырох сыноў прыгнечанага народу.

Сотням работнікаў, селян выступіўшым процi пануючага зьдзеку, фашысты сьсеклі галавы, хочуць зрубаць і чатыром непахістным змагарам.

Па ўсім сьвеце ня спынена хваля пратэстаў і дамаганьняў аб вызваленьні: Дмітрова, Торглера, Папова і Танева. Разам з усімі выносяць свае пратэсты,—селяне і работнікі Заходняй Беларусі. Ад вёсак Нізбодзічы і Заречан кліч пакаціўся далей.

Ён павінен разнясьціся па цэлай Заходняй Беларускай краіне узмацоўваючы сьведамасьць, што справа нямецкага працоўнага народу зьвязлаецца нашаю справаю.

Новым узьдымам гневу, масавымі пратэстамі дамагацца вызваленьня закутых у кайданы барацьбітоў.

Апраўданых трымаюць у вастрозе за іх палітычныя перакананьні.

Бэрлінскі карэспандэнт газэты „Известия“ — СССР паведамляе па тэлеграфу аб характэрнай гутарцы паміж маткаю Дымітрава і міністрам унутраных спраў Эрбертам.

„Захаваньне Дымітрава, яго палітычныя погляды, манэўры і напады на наш урад, у прыватнасьці на Герынга пад час працэсу — заявіў Эрбэрт — даюць нямецкаму ураду ня толькі права, але й вымагаецца пераканацца, ці будзе карысна дазволіць Дымітраву пакінуць нашу краіну. Наш урад разумея, што Дымітраў, як толькі выйдзе з Нямеччыны, зараз-жа разпачне прапаганду процiў нац.-сацыялістаў“.

Маці Дымітрава са слоў Эрбэрта зрабіла наступны вывад. „Значыць вы трымаеце майго сына ў вастрозе за яго палітычныя пераконаньні, бо-ж суд яго апраўдаў“?

— „Мы трымаем у турме шмат і немцаў за іх палітычныя пераконаньні, а не за якія нібудзь іншыя справы — адказаў Эрберт — калі мы трымаем пад арэштам немцаў, дык можам трымаць і булгараў. У нас для арэшта ня існуя тэрмін“...

Так адказвае нямецкі фашыст на пратэсты і дамаганьні вызваліць нявінных змагароў за справу працоўных з нямецка вязьніцы.

Пад сякераю фашызму.

30-га лістапада раніцаю на турэмным падворку у Калёніі адрубалі галовы шасьцём маладым камуністам. Гэта былі работнікі: Гамарэр, Вэсэр, Вільмс, Гарш, Морытц і Енгельс.

Яны былі прысуджаны на кару сьмерці за тое, што баранілі жыцьцё работнікаў пярад нападам гітлероўскіх штурмавікоў, каторыя 24 лютага 1932 годзе рабілі крывавы пагром у работніцкім раёне.

Днём перад гэтым, загінуў пад сякераю гітлероўскага ката ў Брославю 23-х гадозы рэвалюцыянэр Гербер, які бараніўшыся перад нападам гітлероўца-стрэліў да яго.

Усе яны загінулі трагічна, як барацьбіты з лёзунгамі на вуснах: „Уміраям з справу нямецкага пралетарыяту, няхай жыве рэвалюцыя!“

19 сьнежня 1933 г. ў Дісельдорфскай турме быў выканены прысуд сьмерці над 8-мю камуністамі — работнікамі.

Екзэкуцыя адбылася у прысутнасьці цэлага суду і 12 вышэйшых прадстаўнікоў места".

Як толькі быў прачытаны сьмяротны прысуд старшынёю суду, *кат* старанямецкім спосабам па чарзе зьняў 8 работніцкіх галоў.

Пратэсты.

(в. Баброўнікі, Горадзенскага павету).

Мы, ніжэйпадпісаныя, сяляне в. Баброўнікі, чытаючы з увагай нашу „Беларускую Газэту“, каторая зьмяшчае несправядлівасьці, якія адбываюцца ў гітлероўскай Нямеччыне, а таксама і ў Лейпцыгскім працэсе. Сумленьне не дазваляе нам маўчаць і дзеля таго моцна пратэстуем супроць трыманьня ў вязьніцы нявінных людзей: Дымітрава, Торглера, Папова і Танева; пратэстуем супроць панoўнага разгляду справы іх; супроць подлых замераў, скіраваных процiў работніцкага руху!

Дамагаемся безадкладнага звальненьня нявінных!

Прэч подлыя рукі ад нявінных людзей!

7. 1. 34 г. Падпісана 34 сялянамі.

—

(Белавежа).

Мы, ніжэйпадпісаныя работнікі і сяляне Белавежы, прачытаўшы заклік сына Торглера—вырваць з лап нямецкага фашызму чатырох бальшавікоў,—дамагаемся звольніць Дымітрава, Торглера, Танева і Папова.

Горача пратэстуем супроць душэньня работніцкага руху ў гітлероўскай Нямеччыне, супроць азьвярэлага нямецкага фашызму, які хоча асягнуць шлях да крываваga паходу на Усход.

12. І. 34 г. Падпісана 12 работнікамі і сялянамі.

P. S. Такіх пратэстаў з Белавежы рэдакцыя атрымала пяць, падпісана 49 работнікамі і сялян

—

(Галубіцкая гм., Дзісьненскага пав.).

Мы, сяляне Галубіцкае гміны, даведаўшыся з № 14 «Беларускае Газэты», што ашалелы гітлерызм ў раз'юшанай злосьці свайго бязсільля ў Лейпцыгскім працэсе і надалей трымае ў сваіх катоўнях герояў пралетар'яту—горача пратэстуем! Голас свайго пратэсту далучаем да грознага грому пратэсту працоўных усяго сьвету.

Прэч драпежныя гітлероўскія кіпцюры ад Дымітрава, Торглера, Танева і Папова! Вызваліць іх з фашыстоўскае катоўні!

Подпісы сялян:
1) вёска Каралевічы 33 чал., 2) в. Слабодка 2 чал., 3) м-ко Галубічы 16 чал., 4) вёска Ясевічы 7 чал.

Які вывад?

Сёньня больш чым калі мы павінны заглянуць на вучастак працы гмінных радных і на вынікі апошніх выбараў у іх. Умовы нам не дазваляюць зьмясьціць увесь матэр'ял з мейсц у гэтай справе, таму мы абмяжуемся тымі весткамі, якія падае з віленшчыны і прыграніча „Кур'ер Віленскі“. Нашыя выбарчыкі ў грамадзкія і гмінныя рады зразумеюць, зразумеюць і сыстэму выбараў, якая была застасована на ўсёй Зах. Беларусі. Чытаем у „Кур'еры Віленскам“. «Аднаакруговые гміны, якія налічваюць па 16 радных: у Кімелішках, Камаях, Калтынянах з прычыны *не выстаўляных (?) апазіцыйных сьпіскаў* усе мандаты дасталіся № 1, (ББ) урадавай лісьце. Такі самы вынік быў у 4-х акругох гміны Дукшты, налічваючае 16 радных. У Мелягне І-ай акруговай гміне таксама ўсе 16 мандатаў дасталіся па лісту № 1 (ББ) *таму што ўсе іншыя лісты, як не фармальныя* (?!) былі ўневажняныя. «У гміне Падбродзе выбары адбыліся два разы. Першы раз ліста № 1 атрымала 7 мандатаў, затое мяйсцовая зложаная на падставе асабістых спрэчак паміж выбаршчыкамі—9 мандатаў. Выбары былі праз камітэт ББВР запратэстованы з прычыны сьцьверджанага адхіленьня выбарчай камісіі ад рэгуляміну і агітацыяй на залі. Вынік гэтых выбараў быў уневажнены праз надзорчыя ўлады. *Другім разам* ліста ББ дастала 11 мандатаў, апазыцыя—5».

«*У Гайдуцішках* да канкурэнцыі з лістаю № 1 выступіла мяйсцовая. Фармальна ББВР атрымала 8 мандатаў, а мяйсцовая, сярод якіх 7 сымпатыкаў (?) ББ—12. Радныя, якія прайшлі па мяйсцоваму сьпіску ў большасьці (?!) «*апалітычныя*»...

Усё прыведзенае намі вышэй было зьмешчана ў № 12 „Кур'ер Віленскам“. Ен-жа ў № 16 падае наступныя факты прабегу выбараў каля савецкае граніцы:

«Выбары ў паасобныя гмінныя рады далі наступны вынік: *у гміне Глыбокае*, падзеляна на тры вокругі, ББВР здабыла 9 мандатаў; ліста № 2, *кірунак радыкальны*—8 і № 3, эндэцкая,—3 мандаты.

У гміне Порплішчэ усе 16 мандатаў дасталіся ББВР, была і ліста *дзікая*, але, як *не фармальная*, уневажнена праз выбарчую камісію.

У гміне Празарокі ўсе 20 мандатаў забрала ББВР таму што другіх сьпіскаў ня было. Неабходна дадаць, што была ліста дзікая, але, як не фармальная—уневажнена...

У гміне Докшыцы было тры лісты. Агульная лічба мандатаў—16. 10 атрымала ББВР; — 4 — ліста № 2, якую выставілі элемэнты камуністычныя і № 3 (ziemianska)—2 мандаты.

У гм. Шаркоўшчызна ББВР — 9 мандатаў, мяйсцовая апазыцыя—7.

У гм. Залесьсе былі паданыя тры лісты; з іх №№ 2 і 3 не адпаведалі патрэбаваньням рэгуляміну, дзеля гэтага былі ўневажнены *і таму ўсе 16 мандатаў дасталіся ББВР.*

У гм. Мікалаева барацьба разгарэлася паміж лістаю ББВР і дзьвёма апазыцыйнымі. ББ атрымала 9 мандатаў, апазыцыя разам—11..."

„... удзел у выбарох прыймала ад 80-90% насельніцтва. Гэта кажа, што зацікаўлене выбарамі было надзвычай вялікае. У некаторых гмінах—адзначае аўтар—выявілася моцная і плянова падрыхтованая апазыцыйная акцыя праз радыкальны элемэнт“.

Нам здаецца, што хопіць і гэтае жмені сьвятла, кінутага на прабег выбарчае кампаніі, каб зразумець *характар яе ў нас на Заходняй Беларусі*; хопіць, каб зацікаўлена узростаючую сьведамасьць і актыўнасьць працоўных, выяўляную пад-

час выбараў у надзвычай цяжкіх і ненармальных умовах, створаных існуючымі жыцёвымі варункамі нашага краю.

З гэтага мы павінны зрабіць адзін вывад: узмоцніць працу сярод гмінных радных, гуртаваць іх навакол штодзенных патрэб і балячак, якімі поўна наша вёска. Гэткай павінна быць выбарчая лекцыя, калі мы хочам ісьці на чале працоўнага народу і разам з ім. *Ю. Б—н.*

Ці трэба лепшага „раю"?

«Тыдзянь работніка» зьмяшчае вельмі цікавыя матэрыялы аб ксяндзоўскіх ды наагул духоўных даходах розных пастыраў людзкіх душ.

Пад загалоўкам «Заробкі клеру» «Тыдзень работніка» піша: «У 1932 годзе па ўсей Польшчы паводле ўрадавых даных мы мелі легальных ці то «маральных» добра аплачаных: 1. вясельляў 270.000; 2. хрысьцін 932.000; 3. пахована памёршых 487.000. Разам 1.700 тысяч платных атпраў, на 40.000 пастыраў. Да гэтага клер атрымоўвае 25 мільёнаў ад ураду, мае 230.000 гэктараў зямлі, даходы ад 6.623 прыходаў і розныя ахвяры на касьцёл»...

Калі ўзяць усе разам пералічаныя залатыя крыніцы, то атрымаем лічбу ня менш 250 мільёнаў у год. Такім чынам самы даход кожнага духоўнага пастыра ў Польшчы складае ня менш 6000 злотых у год, у той час калі паўтарамільённае арміі работнікаў гадовы даход ніколі не правышае 1000 злотых, а мільён работнікаў буйнай прамысловасьці ў 1929 годзе маглі зарабіць кожны ў год да 1800 злотых, альбо паўмільёна ўмысловых працаўнікоў, якія зарабляюць ня больш 2750 злотых у год. Тут узята лічба сярэдняя, бо ўнутры пералічаных катэгорыяў ёсьць гэтак сама значнае адхіленьне: на прыклад адзін атрымоўвае ў месяц 90-100 злотых, другі 500 — 1000 зл....

Духоўныя пастыры кожны год атрымоўваюць пэнсію з дзяржаўнае касы 17 мільёнаў 500 тысяч, якія сьцягнуты за падаткі. Кардыналы штомесячна маюць з гэтага па 2000 злотых, арцыбіскупы 1500, біскупы 1350 і толькі пробашчы каля 120 злотых. Да гэтае «пэнсійкі» трэба дадаць даходы, якія паступаюць ад верных.

Ці-ж трэба лепшага «раю» на небе, калі так добра жывецца на нэдзнай зямлі? А ці ўсім? Аб гэтым няхай скажа наш — апрануты ў сялянскую сьвітку чытач. Бо тут зразумела і без каментарыяў *Старык.*

Моцна заселі павукі.

(в. Тапільцы). Ёсьць у нас пара каапэратываў, пра адзін з іх была зацемка ў „Летапісу" № 3-4, што ён быццам-бы не мала памагае гуртку ТБШ ў культ.-асьветнай працы. Ня праўда! Тапільскі каапэратыў не на тое заложаны каб памагаць. А тапільскі гуртох праце сколькі можа без дапамогі каапэратыву. Гэта факт і яго ніхто не заперэчыць. Тапільскі каапэратыў можна было-б назваць: „Акцыйнае Т-ва братоў Р. і А. Хверасі і С°". Існуе гэтая фірма ад 1928 года. Пару гадоў пасьля заложэньня быў досыць добры абарот, але сяброў не прыбыло і да гэтага часу ані воднага чалавека.

Каапэратыў гэты залажыўся не з грамадзкаю мэтаю, а таму ён і не стаўся грамадзкім. Пай 25 злотых. Гэта нават на лепшыя часы для значнае большасьці жыхароў вескі—не магчыма. Такі пай адсоўвае нават і тых, хто разумеў важнасьць каапэратыву ў *грамадзкім* сэнсе, а тым больш ён адпіхае несьвядомых.

Дзеля таго, што ніхто з паноў закладчыкаў не клапоціўся, каб гэтых апошніх зацікавіць і ўцягнуць, дык вынік маем той, што пайшчыкі і тыя купляюць на баку ў „гандляра" шмат тавараў, бо ў каапэратыве яны значна даражэйшыя.

Не грамадзкасьць каапэратыву аказалася і ў тым, што амаль кожны пайшчык, мае скрадзеных тавараў на суму ад 20-100 злотых. Росту няма ніякага і ўсё дзякуючы шкурнікам, якія пралезьлі ў каапэратыў каб пажывіцца.

Трудно сказаць, ці пры цяперашніх умовах, можна направіць палажэньне каапэратыву, але калі і дадумаюцца нашы сябры да гэтага, дык безумоўна *распачаць трэба* ад перавыбараў управы каапэратыву, дзе моцна засе *павукі* і да шчэпту яго высысаюць.

А аб гэтым павінны патурбавацца самы сабой. *Асот.*

Нашае жыцьцё.

Да нас пішуць:

(Маладэчна). „Беларускую Газэту" чытаюць у нас і маладыя і старыя з вялікай радасьцю і энтузіязмам. Брудненькай ксяндзоўска-хадэцкай „Крыніцай" у нас ніхто ня цікавіцца і ня чытае. Таксама і „Роднага Краю", каторы заве сябе ворганам „Т-ва Беспардоннага Ашуканства"... цьфу, памыліўся... „Т-ва Беларускае (?) Асьветы (?)". Не ашукаюць, аднак, нас ні „Крыніцы" ні „Край", бо мы добра знаем хто яны ёсьць і чаго хочуць.

Просім на паданыя б адрасоў прысылаць па адным нумары нашай „Беларускай Газэты". Грошы вышлем зараз-жа пасьля атрыманьня газэты. Ад імя цяперашніх і будучых вашых чытачоў. *Аляксандар Салагуб.*

(в. Насёлкі, Владаўскі павет)! Звертаємося с просьбою да вас і просимо висилати для нас робітничо-селянскій часопис „Білоруська Газета". По отриманню перших чисел вишлемо переплату. Є ми незаможни селяне і терпимо велику нужду. В нас землі мало і вона пісковата, потрібує богато навозу, которого нема де взяти. Ми каждої весни не маємо що їсти, нема не хліба, не бараболі і нема де взяти грошей, а без грошей багач не дасьть. Газет мало чытаємо, бо нема наших газет, а інши вони не по густу селянам та робітникам. *Савчук та Расюк.*

Ад рэдакцыі: выжэйзьмешчаны ліст мы атрымалі ад украінскіх сялян, які і сьмяшчаем у іх роднай мове.

Палітыкі з бяды.

(в. Грынкоўшчына, Дзевяткаўскае гм.). Палажэньне нашых вёсак з кожным годам пагаршаецца. Дзедаўскі загон, паліты крывавым потам паншчыны, усё драбнея і драбнея. Сялянства становіцца паўжабракамі, а то і жабракамі. Разгледзім хоць адну з вёсак. Возьмем для прыкладу Грынкоўшчыну, Дзевяткаўскай гміны, яна ёсьць сярэдняе заможнасьці, мая 16 вучасткаў зямлі, кожны вучастак 12 дз. і 3 батрацкія па 3 дз.—разам 201 дз. Праўда, да гэтае мы з панскае „Ляскі" атрымалі сірвітут—карчоў, самы адлеглы куток няўжыткаў 32 дз. значыць стало ўсяе зямлі 233 дз. на 74 гаспадаркі. Падзяліўшы, выняся каля 3-х дз. на кожную. Сярэдніні ў нас лічацца хто мае шастуху, а ёсьць і меньшыя. З гэтакага „Кавалка" трэ пракарміць сям'ю, каня, карову, купіць дроў, солі, газы, сярнічкоў. Папраўдзе кажучы, мы газы не ўжываем. Смалякі ды шчэпка замяняюць яе, а калі хто і запаліць, дык без шапачкі—гэта для *ашчаднасьці*. Апрача ўсяго гэтага, многа чаго ў гаспадарцы трэба. Ботаў ня носім, на места іх у сучачнай тэхніцы прышла старая гума з аўтамабільных калёс, бо найтаньнейшая і моцная ў носцы. Тут сяк так *ашчаджаем*, а вось з сэквестратарам ня маем жаднае рады: кошты экзакуцыйныя, розныя падаткі *забіраюць найбольшую частку нашае працы*...

Не здабра мусі, як піша „Дзень Добры" ад 19 лістапада 1933 году знашоўся адзін нехто Мышко з пад Слоніма, 350 кілёмэтраў смаліў пехатою да Варшавы шукаць „справядлівасьці", у якога забралі карову за падаткі. І дзіўна было варшаўскім паном бачыць нашага беларуса ў лапцёх, шнурочкамі падвязаных. Гэта для нашых сялян не навіна. Хто жыве ў нас, той чуя гутарку—„прыгадуй жывіну хоць з бядою, карысьці няўбачым, бо падаткі залягаюць"...

Вось яны нашы злыбяды, разам з малазямельнасьцю так і цісьня бедака селяніна, а польскія сьветачы ня бачаць гэтага, калі пішуць на вучныя працы, як прафэсар Перацяткевіч ды іншыя, што ўсходнія ваяводзтвы, гэта значыць Заходняя Беларусь, шмат маюць „*лішняе*" *зямлі* — „*незаселянай*". Ну гэтую „*лішнюю*" зямлю і засяляюць асаднікамі...

Гледзячы на ўсе гэта нявольна, прыпомніш тых палітычных ашуканцаў з «вызваленьня», «Сельсаюза» разам з хадэкамі, якія абецалі правясьці «зямельную рэформу», даць прырэзку зямлі без выкупу і т. п. дабрадзейства. Абецалі пакуль не прайшлі ў Сойм, а там пачалі лізацца з абшарнікамі і думаць толькі аб уласных маёнтках, а не аб сялянскай бядоце. Абшарнікі зямлю прадаюць, мы купіць яе ня можам, бо нават і на соль ня маем грошай... дажыліся...

Нарэшце нашы загончыкі хочуць парэзаць на хутары, ды яшчэ нашым коштам. Да гэтага сяк так жывёліну летам перакідалі на супольным пасьвішчы, сена даставалі за 50 кілёмэтраў у тых-жа асаднікаў за працу $^1/_7$, гэта знача *шэсьць частак пану, а сёмую сабе*. Селяне в. Грынкаўшчына працівяцца камасацыі, пісалі некалькі паданьняў у Горадню, Варшаву і нават пану Пілсудзкаму. Як відаць з адказаў, паможа гэта, што кашаль хваробе.

Дык вось у такіх умовах нехаця зробішся палітыкам, *а там* прызнаюць і «вывратоўцам». *Бедняк.*

Пара апамятацца.

(в. Зубры, Горадзенскага пав.). Нашая вёска Зубры на выгляд такая самая, як і другія вёскі, але розьніцца тым, што нідзе ня гуляюць так заўзята ў карты, як у нас. Жыхары ўвесь вольны час праводзяць за картамі як маладыя, так і старыя. Нават ночы праводзяць з імі і копцяцца ў табачным дыме, як селяцы. Пачынаюць у „муху", пасьля ў „гарбача", а гарбач ужо пераходзіць у „очко"...

Эх, браткі мае! Брыдка каб вас нат слухаць ні то глядзець. Колькі брыткіх словаў вы кідаеце адзін другому! Колькі сілы і энэргіі затрачваецца тут дарма? Характэрна заўважыць, што ў гэтай паскуднай гульні бяруць удзел і сьвядомыя людзі, якія могуць паказаць лепшы прыклад, як сябры Т-ва Беларускае Школы.

У нашай вёсцы нядаўна заснавалася ТБШ, ёсьць бібліятэка-чытальня. Здаецца было б дзе правясьці карысна вольную хвіліну пачытаўшы газэту, кніжку.

Ды так, браткі, кіньце гульню ў карты, пара апамятацца і зразумець, што гэтая гульня ня ёсьць сяляніну патрэбная, а ёсьць шкодная. Возьмемся лепш за працу ў нашым гуртку ТБШ, павядзем сталую працу для добра працоўнага сялянства. *Вяскоўы.*

Ц я ж к а.

(в. Дунілавічы, Пастаўскага пав.). Справа голаду ў ваколіцы Дунілавіч, Пастаўскага павету, асабліва дае сябе адчуваць. Бульбы ў нас не сабралі нават і тае, што высеялі, хлеб не ўрадзіўся, кожны пытаецца, што рабіць?

Вельмі многа пачынаюць уцякаць з гадамі насіжаных мейсц, а куды і самы ня ведаюць, кожны шукае кавалка хлеба.

За апошнія часы пачала ўздымацца дарагавізна, селянін нуждою прыцісьнуты, бы прымушаны па восені прадаць якую меў збажыну забязцэн, абы адвязацца ад розных пабораў. Сёньня ён ідзе на рынак і купляе пуд картопель за 1 злот. а то і больш, сам-жа ён прадаў за 50 грошай, Жыта ў нас у Паставах паднялося да 3-х злотых, а ў Глыбокім да 2 зл. 30 гр. і 2 зл. 40 гр. Нашы дзеці тлушчу ня бачаць, а аб мясе ўсе даўно забылі.

Так мы жывём на Пастаўшчыне, цяжка, а што будзе далей? *З Дунілавіч.*

Хадэцкая „рэформа" і хадэцкія „дзядзькі".

(Крывічы, Вялейскага пав.). Хадэкі ў сваёй „Крыніцы" цешацца, што ў Нямеччыне запанаваў нацыяналізм у форме гітлерызму, а так-жа што па ўсіх дзяржавах сацыялізм „банкрутуе", як „няжыцьцёвая тэорыя". Каб надзяліць працоўных сялян зямлёю, ды палепшыць быт работніка—то пахадэцку гэта „няжыцьцёвая тэорыя". Вось дык «абаронцы» працоўнага народу! Цяпер у Нямеччыне гінуць работнікі пад сакерай ката і ў канцлягерах ды вастрогах, а хадэкі вітаюць гэты „поступ" і пахадэцку гэта — жыцьцёвая тэорыя. Ведайце, „паважаныя" хадэкі, што вам гэтак як Гітлеру зрабіць ня ўдасца, бо народ на вашай масцы знаецца. Сярмяжнага беларуса адным нацыяналізмам не заманеш. Ці-ж мы ня бачым, як сыты нацыяналізмам польскія работнікі, каторых голыя і босыя ходзяць па нашых вёсках, каб хто даў якую бульбіну ці кавалак хлеба? Пішуць хадэкі, што яны „ў сваёй праграме і сваёй дзейнасьці дамагаюцца вялікай сацыяльнай рэформы на карысьць пераважна сялян, а так-жа на карысьць работнікаў". Гітлер — ваш сябра, ад каторага вы чакаеце збаўленьня, таксама меў гэткую праграму пакуль ня меў яшчэ ўлады, а як узяў уладу, то болей нікому зямлі ня даў, як 3 аршыны. Ды яшчэ „цешыць" і нас за пясарэднікам БХД, што і нам, беларусам, зробіць гэткую „рэформу". Але недачаканьне вашае, хадэкі?

Хачу я яшчэ сказаць, як хадэкі, каб лепш пад мастаколіцца да сялян, ідуць на ўсялякія „штучкі". Аднаго разу неяк узяў я ў рукі „Крыніцу", каб пазнаёміць сялян з „крынічным" брудам і хлусьнёй. Гляджу я і бачу „Гутарку дзядзькі Сцыпана", дзе гэты „дзядзька" піша: „Сьцерагайцеся „Бел. Газ." і праганяйце вон, бо „Бел. Газ." выдаюць выродныя сыны Беларусі, а мо' і зусім чужыя нашаму народу людзі". Усё гэта напрасна, бо гэткае „гутаркі" сяляне ня слухаюць і сапраўднай „Беларускай Газэты" працаўнага народу сьцерагчыся і праганяць ня будуць. Сяляне знаюць, што яе выдаюць сапраўдныя сыны белар. прац. народу, а ня выродкі. Што чужыя яны хадэкам, дык гэта праўда, але-ж затое для нас, працоўных беларусаў, яны ёсьць свае. Апрача тупаловых хадэкаў ня знойдзеш сялян на ўсёй Беларусі, якія ганілі-б „Бел. Газэту". З „Крыніцы", дык у нас сьмяюцца і называюць: „хадэцкая сучка", дый дзе там успомніш, як яе называюць, ці-ж мала брыдкіх слоў, на каторыя яна заслугоўвае?

Непатрэбныя нам хадэцкія „рэформы", як непатрэбна такая радня, як „дзядзька Сцыпан" ды таму падобныя „дзядзькі"! *К. Праца.*

Горадня.

Палітычны працэс.

11 студзеня с. г. Горадзенскі Акружны Суд разглядаў справу сяляніна Козіча, абвінавачанага за прыналежнасьць да КПЗБ. Па колькагадзін най нарадзе суд выдаў прысуд, якім Козіч застаў засуджаны па 3 гады вастрогу.

Забастоўка работнікаў скурнае прамысловасьці ў м. Крынках, аб якой было зьмешчана ў папярэднім нумары, як мы і прадбачылі, закончылася перамогаю работнікаў.

— У канцы мінулага году ў клясавым саюзе друкароў застала выкрыта кража саюзных грошай, паходзячых з сяброўскіх складак у суме 1300 злотых. Кражы гэтай даканаў скарбнік М. Крулікоўскі.

Па выкрыцці гэтага факту сабраліса кіраўнікі Рады Клясавых Профсаюзаў, як: Красінскі, Мазуркевіч, ды іншыя мяйсцовыя пэпэсоўскія тузы, якія пачалі радзіцца над гэтай „балячкай" і па некалькі — гадзіннай нарадзе, скроплянай „праўдзівай польскай" пастанавілі: 1) справу гэту трымаць у сэкрэці ад сяброў саюзу, ды наагул ад работнікоў; 2) пазаставіць яго сябрам саюзу і надалей з тым, каб ён у працягу пэўнага часу папраўў „Swoje błędy".

Ад гэтага мінула ўжо шмат часу: Ня ведама, папраўў ён свае „błędy" ці не? Не гледзячы на трыманьне ў сэкрэці гэтай справы, да вушэй сяброў Саюзу ўсё-ж такі дайшлі чуткі аб тым што сталася, толькі ня ведаюць ці ён ужо паправіў сваю памылку Бо як пэпэсоўскія тузы, так і паслушная ім управа саюзу ні словам не ўспомніць аб гэтым факце.

Вельмі дзіўным выглядая, што работнікі яшчэ да гэта часу не пазналіся на пэпэсоўскіх прайдзісветах напрыклад як „towarzysz" Красінскі, які мае за сабою вялікую „рэвалюцыйнную" мінуўшчыну і пэўны турэмны „стаж"... сядзеў у Наваградзкім вастрозе за кражу спажывецкіх артыкулаў і адзежы прадназначаных для незаможных сялян, гэтую „рэвалюцыйнную" работу ён выказаў падчас калі быў гмінным пісарам.

Характэрным рысам зьяўляецца тое, што калі ён пайшоў адсежываць гэты прысуд, будучы ўжо сэкрэтарам Рады Кл. Профсаюзаў, а таксама сэкрэтарам Горадзенскага Акружнога Камітэту ППС, на дзьвярах уваходу да канцылярыі Рады была прычэпляна праз Мяйсцовы Камітэт ППС абвестка пастунная зьместу. „Сэкрэтар Рады Профсаюзаў М. Красінскі паехаў на канфэрэнцыю на дарозе здарылася самаходовая катастрофа, у якой ён паламаў ногі і знаходзіцца ў адным з шпіталяў".

Пара ўжо нарэшце пазнаца на такіх „павадырох" і даць ім належную адправу.

Горадзенец.

Беласток

Забастоўка прадаўжаецца.

Згодна таго, што піша „Rabotnik" ад 25 студзеня даведваемся. У нядзелю 21 г. месяца, папалудні ў Чорнай—Всі (станцыя) на пляцу перад Гмінаю адбыўся мітынг лесных работнікаў і вазакоў, на якім прысутнічала да 1000 асоб.

На мітынгу была прынята пастанова: трымацца да поўнае перамогі. Да працы не прыступаць пакуль нябудзе падпісана ўмова.

Гэтага самога дня ў 8 гадзін вечара ў Чорнай-Всі адбылася канфэрэнцыя па заканчэньню забастоўкі. Па цаламу шэрагу пытаньняў прышлі да згоды. Да задаваленьня сваіх патрабаваньняў роўнасці, работнікі не дайшлі, таму да працы не прыступілі.

Наступная канфэрэнцыя павінна была атбыцца 23. І. 34 г., вестак пакуль што ня маем.

Ад рэдакцыі: Намі атрыманы з шэрагу пунктаў Віленшчыны і Наваградчыны, прывітаньне лесным работнікам, атрыманы і грошы ў дапамогу ім.

Атака на ангельскую суботу.

13 студзеня ў беластоцкай мануфактурнай прамысловасьці была першая атака на ангельскую суботу, але работнікі большых фабрык дэманстрацыйна працавалі толькі 6 гадзін. Прамыслоўцы вылічылі за 2 гадзіны; ў некаторых фабрыках работнікі ў знак пратэсту зусім ня бралі належных заробкаў. У іншых фабрыках работнікі адмовіліся падпісаць „Zgłoszenie" да „Ubezpieczalni" (касу хворых) „Эхо Бел".

* * *

«Эхо Бел.» 19. І. падае, што барацьба беластоцкіх работнікаў за ангельскую суботу завастраецца. Да акцыі прыступілі і пуцэры (чысцільні). У сувязі з гэтым, адбылося шмат канфэрэнцыяў і нарад аднабокіх, але, як работнікі, так і прамыслоўцы сказалі, што ня пойдуць на ўступкі. Па гэтаму пытаньню Інспэктар Працы склікае супольную канфэрэнцыю.

Лiквiдацыя забастоўкі лесарубаў.

«Эхо Бел.» з 26. І. падае, што забастоўка лясных работнікаў 9 надлесьніцтваў ужо закончана. Работнікам прадбачыцца падвыжка заработнае платы 35-45 працэнтаў; прынятая пад увагу ўмова, якая мае 24 пункты палепшаньня варункаў працы лясных работнікаў.

— Паводле „Эхо Бел." з дня 27. І. забастоўка лясных работнікаў у прыватных лясох і смалярцах яшчэ трывае.

Яшчэ адна каапэратыўная пляцоўка.

(Жодзішкі, Вял. пав.). 19-га лістапада 1933 г. адбыўся агульны сход арганізатараў спажывецкае каапэратывы. Сход адчыніў ад імя арганізацыйнага камітэту гр. К. Чэртовіч. Ен-жа быў выбраны і старшынёй гэтага сходу. К. Чэртовіч прачытаў і абшырна аб'ясьніў статут. Усё гэта прысутныя выслухалі з увагай. Каапэратыў мае назоў: „Беларускі Спажывецкі Каапэратыў „Лучнасьць" з адк. паямі" ў Жойдзішках. Абшарам дзеяльнасьці каапэратывы зьяўляецца Вялейскі павет. Вышыня паю выносіць 10 зл., а ўпісныя — 1 зл. Наглядная Рада складаецца з наступных асоб: Чэртовіч Янка, Грышкевіч Фэлікс, Курчэўскі Станіслаў, Капач Язэп, Бабок Антось, Пранеўскі Янка. Галяк Міхась, Грыб Станіслаў, Мароз Янка.

У Управу каапэратывы выбраныя: старшынёю Чэртовіч Казімір, сэкрэтаром Савіцкі Гіпаліт, скарбнікам Цікота Адвард. У каапэратыву запісалася 51 сябра.

Нашу каапэратыву Акружны Суд зарэгіструє напэўна і то вельмі хутка. Грошы ў суме 60 зл. і 30 гр. за рэгістрацыю і за абвешчаньне ўжо высланыя ў Акружны Суд. Кіраўніцтва каапэратывы знаходзіцца ў руках сялянскіх сьведамых беларусаў і таму павінна быць да яе з боку насельніцтва як найляпшае даверра. Характэрна тое, што да каапэратывы найпрыхільней адносьліся найбеднейшае і сярэдня-заможнае сялянства.

Цяпер ужо пара. каб сябры якуратна ўзнасілі паі. Аб гэтым павінна пахлапаціца наглядная Рада і Управа каапэратывы.

Варта ўспомніць аб тым, што мы прасілі дазвол на Агульны Сход 12. XI г. г, але п. Староста, дзеля зразумелых для нас прычын мяйсцовага характару, ня выдаў дазволу на гэты дзень, а выдаў дазвол на 19. XI. г. г.

Сябра.

Апошнія навіны.

Польшча

13/І ва ўсіх мэталёвых фабрыках ў Варшаве рабочыя, па працы шэсьцігадзіннага дня, згодна з пастановамі, вынесенымі на работніцкіх сходах а перасьцярозе ангельскае суботы — вышлі з фабрыкі.

Работнікі фабрыкі „Лільпон" вынясьлі з сабою дэманстрацыйна чорну труну з надпісам: „Тут спачываюць сацыяльныя стравананьні работнікаў і рэнта на старасьць". Да гэтае дэманстрацыі прылучыліся работнікі з іншых фабрык і пайшлі да касы хворых. Там дэманстрантаў затакавала паліцыя. Паход трываў 15 хвілін. Спатыкаючыя гэты паход зьнімалі шапкі. Труну рабочыя паставілі перад касай хворых і разышліся.

У дзень „3-х Л" у Варшаве.

Газэта „Русское Слово" піша: „Варшаўскія камуністы сьвяткавалі свае сьвята, якія называюцца днём „3-х Л", гэта значыць днём памяці трох выдатнейшых камуністаў, прозьвішча якіх пачынаюцца літараю „Л"—Леніна, Лібкнехта і Розы Люксенбург.

Камуністы пробавалі адзначыць гэты дзень мітынгамі і дэманстрацыямі *у розных пунктах Варшавы*, але *ў большасьці выпадкаў* ня мелі пасьпеху *з прычыны* сваячасовага ўмешацельства *паліцыі*.

Моцныя паліцэйскія адзелы, адразу зьявіліся там дзе толькі пачыналі зьбірацца „камуністы"— дэманстранты; разганялі іх і праводзілі арэшты „главароў" і агітатараў.

Позна вечарам на вуліцы Мілай сабралося чалавек 300 і рушылі ў кірунку цэнтра места. Падарозе спаткалі паліцэйскі патруль. На патрабаваньня якога каб разышліся, дэманстранты адказалі кіданьнем каменьняў у паліцыю. *„Беспарадак"* быў зьліквідаваны *падайшоўшымі* паліцэйскім падмацаваньнем.

Усяго за гэты дзень у Варшаве было арэштавана 70 чалавек".

Зямля за падаткі.

20 студня вайшоў у сілу закон аб пераходзе ва ўласнасьць дзяржавы зямельных вучасткаў *за падаткавыя залегласьці*. У кожным паасобным выпадку, згодна закону, павінна быць праведзяна ацэнка зямлі, прычым будзя прыймацца пад увагу рыначная цана, як і агульная канюктура цэн, а так-жа і цэны Сельска-гаспадарчага банку пры атпуску ім крэдыту пад зямлю, тут цэны павінны будуць быць ніжэй на 25% чым у банку. Зямля будзе прыймацца *выключна з пасевам*. Ацэнка зямлі ня можа праводзіцца зімой гаспадар павінен за два тыдні быць павядамлены, аб прыездзе ацэначнае камісіі, якая будзя складацца з трох чалавек: двух вызначае ваявода і аднаго старшыня ізбы скарбовае.

Забраныя дзяржаваю землі будуць пушчаны пад парцэляцыю. З гэтага выходзіць што дзесяткі тысяч сялянскіх гаспадарак на Зах. Бел. як і ваўсёй Польшчы зруйнаваных *істчуючымі умовамі* і крызісам, стаяць перад пагрозаю ўтраты *свайх* потам абмочаных кавалкаў зямлі. Стаяць перад пагрозаю *яшчэ большае нэндзы*.

Зьбірайце грошы ў фонд „Беларускае Газэты".

Заграніца

Польская прэса ў СССР.

У СССР выходзіць трыдцаць польскіх выдаўніцтваў (штодзенных і пер'ядычных) наклад, якіх штодзенна выносіць 150 тысяч экзэмпляраў. Апрача цэнтральных органаў „Трыбуны Радзецкае" ў Маскве, „Серп" у Менску і „Оркі" ў Харкаве, кожнае скуполньне палякоў мае ўласнае рэгіанальнае выдаўніцтва. У Пласкураве выходзіць „Калгасьнік Пагранічя". У Дзяржынску (даўнеў Кайданаў) — „Штурмовец Дзержыншчызны", ў Мархлеўску (даўней Долбыш —„Мархлеўшчына Радзецка", ў Жытоміру — „Волынь Радзецкі", ў Славуце—„Пагранічная Праўда", і г. д. За апошнія годы шпаркім тэмпам узрастае польскае выдаўніцтва ў СССР. У 1917 г. выдана толькі 10 кніжок, у 1925— 65, у 1929 — 147, а ў 1932 выдана брашур і кніжак 308.

Гэта паказвае на стварэньня ўмовы для разьвіцьця нацыянальнае культуры нават найменшых народаў у межах Савецкага Саюзу.

Барыкады на вуліцах Парыжу.

22 студзеня ноччу ў Парыжы ізноў адбыліся проціўрадавыя дэманстрацыі, набраўшы пагражаючых размераў. Некалькі тысяч чалавек з плякатамі, штандарамі і транспарантамі накіраваліся да будынку савету міністраў і палаты дэпутатаў, але былі затрыманы моцнымі аддзеламі коннае і пешае паліцыі.

Дэманстранты пабудавалі ў некалькіх мейсцох барыкады. Калі паліцыя стала атакаваць іх, яны закідалі яе каменьнямі, бутэлькамі і іншым. З вакон дамоў аблівалі паліцэйскіх вадою і атрамэнтам. Арыштавана больш 600 чалавек. Колькасьць параненых дасягае некалькі дзесяткаў, сярод паліцыі—20.

У дэманстрацыі прыймалі удзел ня толькі мушчыны, але жанчыны і нават дзеці.

Дэманстрацыямі кіравалі, як падаюць газэты, камуністы і левыя сацыялісты.

Падпісаньне Французка-Савецкага гандлёвага пакту.

11. І. 34 г. быў падпісаны гандлёвы пакт паміж Францыяй і СССР. Пры гэтым французкі міністар Бонкур зазначыў, што падпісаньне гэтага дагавору сьведчыць аб паляпшэньні палітычных адносін, што трэ заўдзячваць пакту нэагрэсіі. З свайга боку савецкі прадстаўнік Даўгалеўскі адказаў, што гэты пакт мае спрыяць ня только спраўам Францыі і СССР, але таксама і сусьветнаму супакою.

Што кажа Кагановіч да нямецкіх камуністаў.

ЛЁНДАН, 22 студзеня. Маскоўскі карэспандэнт „Таймс" паведамляе, што Кагановіч на абластным камуністычным зьезьдзе трымаў гарачую прамову да нямецкіх камуністаў, дзе ён сказаў: „Мы шлем нашае гарачае прывітаньне Бэрлінскаму Камітэту і брацкай арганізацыі — нелегальнай камуністычнай партыі ў Нямеччыне. Не гледзячы на шалёны зьдзек і агіды фашыстоўскіх улад, мы гаварым нашым нямецкім таварышом:

— „Барэцеся ўпарта, мы гэтак сама вялі падпольную барацьбу, нас так-жа садзілі ў турмы. Слугі цара білі нас... Мы бароліся і мы перамаглі. Барэцеся так-жа ўпарта за Савецкую Гэрманію".

Карэспандэнт адзначае, што гэта першае выступленьне, якое насіла такі характар.

Небясьпека вайны.

МАСКВА, 22 студзеня (ПАТ). Сёньня на Маскоўскай партыйнай канфэрэнцыі з прамоваю аб міжнароднім становішчы выступіў член палітбюро з Усесаюзнае Камуністычнае партыі Кагановіч. Прамоўца адзначыў, што барацьба за мірную палітыку на сусьветнай арэне была адным з цэнтральных пунктаў Савецкага Ураду.

Далей Кагановіч затрымаўся на стасунках Савецкага Саюзу з гітлероўскай Нямеччынаю, якія астаюцца напружанымі да гэтага часу, ня гледзячы на захады з боку СССР да іх урэгуляваньня.

З Англіяй узаемаадносіны — кажа ён — астаюцца напружанымі. Разглядаючы адношаньне ангельскіх кансэрватыстаў да СССР, можна сьмела сказаць, што яны дамагаюцца быць галоўнымі арганізатарамі розных інтрыг, скіраваных проці нас і нават вайны проці нашага Савецкага Саюзу.

Урад Рузвэльта зразумеў сілу і моц СССР. Устаноўленьне дыплёматычных адношаньняў між СССР і САШ (Амэрыка) мае вялізарную ўвагу ў барацьбе за супакой.

Большае мейсца свеай прамовы Кагановіч удзяліў Далекаму Усходу, дзе ён адзначыў, што тут і надалей становішча застаецца вельмі напружаным. Усе спробы Савецкага Ураду пакіраваны на мірнае вырашэньне існуючых адносін, вынікаў, пакуль што, не дасягнулі. У Японіі змагаюцца два кірункі: адзін на чале з генэралам Аракі, які жадае вайны; другі зусім не проціў вайны — разумеючы, што Японіі было-б вельмі цяжка ваяваць з такім праціўнікам, як СССР.

Савецкі Саюз ня ёсьць старая царская Расея ў 1914 годзе. Заканчваючы, Кагановіч кажэ: «Сытуацыя на Далекім Усходзе напружаная,

Мы павінны чакаць кожную хвіліну нападу. Наша чырвоная армія стала аднэй з мацнейшых арміяў у сьвеце. Пагрозы японскіх імпэрыялістаў нам ня страшныя.»

Асовіахім і абарона СССР.

МАСКВА, 24 студня (ТАСС). Зьлёт ударнікаў Асовіахіму ў рапорце на імя XVII партыйнага зьезду і Сталіна паведамляе аб пасьпехах працы многамільённага Асаавіахіма.

„Наша арганізацыя—кажуць у рапарце—выкоўвае адну з важнейшых задач партыі—падрыхтоўку работнікаў і сялян СССР (да гэтага часу яшчэ знаходзячыхся ў варожым капіталістычным акружэньні) да ўзброянае аховы запасу кастрычніковае рэвалюцыі.

Асавіахім забавязаўся даць сотні тысяч «меткіх стралкоў» і гэтую задачу ён пасьпехова выконвае. У 1933 годзе падрыхтована *500.000 «стралкоў»*. Па ўсёй краіне разгарнуты паход за меткага варашылаўскага стралка. Старыя і моладзь прагнуць, каб навучыцца меткае страляньню, будуюць сотні тысяч стральніц на прадпрыемствах і калгасах.

Асовіахім вядзе барацьбу за аўладаньне паветрам: у краіне ўтворана 49 „аэро-пунктаў“, у каторых работніцка-калгасная моладзь вучыцца на самалётах і планерах.

Узрастае зацікаўленасьць да самалётнага дзела і сярод калгаснікаў. Калгас імя Тэльмана ў Сталінскім раён» Донбаса *купіў уласны самалёт* і з'арганізаваў навучаньне калгасьнікоў лятаць.

Далей паказваецца, як Асовіахім, дапамагая ў калгаснай гаспадарцы, дзе больш 2000 хімічаскіх аддзелаў, працуюць цяпер у сацыялістычнай вёсцы.

Па першаму патрабаваньню, пішуць ударнікі абароны, 12 мільёнаў асаавіах маўцаў стануць жалезным мурам на ахову межаў СССР у дапамогу чырвонай арміі, чырвонаму марскому і паветранаму флёту". (*З газ. „Рускае Слово“*).

Віленская хроніка

Выйшаў з друку першы нумар „Літэратурнае Старонкі“ — часопісі работніцка-сялянскіх пісьменнікаў Заходняе Беларусі. Рэдактар — Янка Потаповіч. Адрас рэдакцыі: Вільня, вул. Пілсудзкага № 9-9. Да ацэнкі гэтае часопісі вернемся ў наступным нумары.

— «Кур'ер Віленскі» з 17 студзеня паведамляе, што 16/І раніцаю перад «ПУПП» ізноў сталі зьбірацца грамады безработных. Каля 11-е гадзіны лічба сабраўшыхся перавысіла 500 асоа... Да вострых сутычак не дашло.

— «Кур'ер Віл.» з дня 23 І. падае; „У сувязі з угодкамі „3-х Л“ (сьмерць Леніна, Люксенбург і Лібкнэхта) майсцовыя камуністы стараліся зрабіць дэманстрацыю, але паліцыя не дапусьціла. Арэштована пару асоб. На правінцыі таксама адбыліся арэшты“.

— На шматлікія запытаньні нашых падпішчыкаў падаем адрэс рэдакцыі і адміністрацыі польскае работніцка-сялянскае часопісі „Двухтыднёвік Ілюстраваны“: **Poznań, ul. Karwowskiego 18, m. 4, redakcja i administracja „Dwutygodnika Ilustrowanego“.**

Ці ведаеш, што:

✕ У Польшчы Сойм ухваліў праект новай Канстытуцыі.

✕ У Кітаі, засуджаны на вечны вастрог камуніст Ноўленс, з паходжаньня Швайцар, ужо 23-ці дзень галадуе. Прычына галадоўкі — суд адмовіў пановна разглядаць яго справу. Жонка яго, засуджаная таксама на вечны вастрох, галадае ўжо 15-ты дзень. З імі салідарызуюцца да 20 маладых кітайскіх палітычных вязьняў, якія ўжо 8 дзён галадаюць.

✕ Паміж Польшчай і Нямэччынай заключана ўмова аб не нападзе ў працягу 10 гадоў.

✕ Работнікі фабрыкі цукру і шакаладу Бранка ў Львове абвясьцілі італьянскую забастоўку, як знак пратэсту супроць абніжкі зарабатнае платы, а таксама выстаўляныя дамаганьні 6-ці гадзіннага дня працы для малалетніх работнікаў.

✕ У Гішпаніі абвешчаны ўсеагульна забастоўка шофэраў, якою кіруе рэвалюцыйны-прафсаюз. Гэты саюз знаходзіцца пад уплывамі камуністаў. Забастоўкаю ахаплены: Мадрыт, Сэвільля, Малага, Толедо і др. месты.

✕ У вёсцы Халупнікі-Маравіцкія, каля Кельц, сэквэстратар забраў апошнюю карову ў сялянкі К. Цяпінскае за зацягнуты падатак 3 зл. 75 гр. Гэта кароўка і была яе сялянкі утрымальнем.

✕ У гуце „Крулеўскай“ з 1-га лютага зрэдукована 500 работнікаў. З гэтага дня таксама ідуць 300 работнікаў на „турнусовы ўрлёп“.

✕ У СССР нядаўна сьвяткавалася 15-ці ўгодкі існаваньня Чырвонае Вайсковае Акадэміі. „Ня мала выкавала гэта Акадэмія камандзіраў і добрых барацьбітаў за ўзмацненьне Чырвонае Арміі“. Так пішуць газэты. Кіраўнікі абдараны ордэнамі „Чырвоная Звезда“, а прафэсары—ордэнамі ЦИК'а СССР. Начальнік Акадэміі Шапошнікоў атрымаў ордэн Леніна.

✕ У вугальных капальнях Дамброўскага басэйну прынялі пастанову абвясьціць пратэстацыйны страйк супроць пагоршаньня сац. забесьпечань. 15/І страйк быў абвешчан. Работнікі салідарна прыступілі да яго.

✕ Паліцыя ў Лодзі што раз часьцей атрымоўвае заявы аб пакражы сабак, як падае „Вечар Вільна“,—нядаўна прапаў сабака ў нейкага Малярскага. Па сцьверджаньні паліцыі аказалася, што гэту сабаку ўкраў безработны В. Суковіч, які, патрымаўшы пару дзён, забіў і зьеў. Суковіч за гэта быў прыцягнуты да судовае адказнасьці і атрымаў 7 дзён арэшту, але ўлічваючы яго нэндзны ўмовы жыцьця, завесіў гэту кару на два гады.

✕ Па весткам газэт у Гішпаніі падчас палітычнае барацьбы згінула да 300 чалавек. Зарэгістрована 753 бамбовых ўзрываў.

✕ Кіраўнік усеагульнага аб'яднаньня нямецкіх студэнтаў д-р *Шпэбэль* заявіў, што ўсе студэнты павіны ўступіць у арганізацыю штурмавых аддзелаў. Урад ня можа траціць грошы на студэнтаў, якія ня праходзяць палітычнае школы ў нац-сацыялістычнай „брунатнай арміі“.

✕ У СССР працуе каля 250 атпраўных рад'ё станцыі. Маскоўская рад'ё станцыя ў 1200 кілёватаў зьяўляецца наймагутнейшай на ў цэлым сьвеце.

✕ Запазычанасьць Польшчы дасягае да 4 мільярдаў 450 мільёнаў зл., з іх 3 мільярды 500 мільёнаў зл. іншым краінам. Калі ўзяць 4%, гэта самы нізкі, то выходзіць, што рочна трэ плаціць да 135 мільёнаў зл. працэнтаў.

✕ Японскі ваенны міністар гэнэрал Аракі падаўся ў атстаўку. Цар-Мікадо прыняў атстаўку і новым міністрам назначыў генэрала Гаяшы.

✕ Сталіцаю Савецкае Украіны будзе Кіяў, да гэтага часу быў Харкаў.

✕ У Маскве 22 студзеня з прычыны дзесяцігодзя сьмерці Уладзімера Ільліча Леніна адбылося траўрнае паседжаньне, на якім былі прысутнымі: Сталін, Молатаў, Варашылаў, Кагановіч, Калінін і іншыя падпольныя працаўнікі.

✕ 22 студзеня падпісана ўмова паміж Турцыя і Саветамі, на падставе якой Савецкая ўлада дае Турцыі крэдыту 8 мільёнаў залатых даляраў. Крэдыт гэты будзе выкарыстаны на закуп розных *савецкіх машын.*

✕ У Нямеччыне безрацоўе павялічваецца. У канцы лістапада прошлага году зарэгістравана 3,715,000, а ў гэтым годзе—4,058,000.

✕ Нейкі пан з Кракова, праяжджаючы праз вёску Медыні, Станіславоўскага ваяводзтва, зрабіў „адкрыцьцё“ што насельніцтва гэтае вёскі не ведае што такое цукар, запалкі і газа. А бядота страшная, людзі ходзяць аборваныя... Вось дзіва панку?

✕ ПАТ паведамляе, што ў ваколіцы Баку, СССР, знойцены новы нафцяны фантан, які дае 7000 тон нефці ў дзень.

✕ Цэнтральны выканаўчы Камітэт СССР нагradзіў ведамага матэматыка і аўтара многалікіх выданьняў А. Кісялёва ордэнам „Чырвонага Штандару Працы“. Кісялёў ёсьць сябром партыі і адным з старэйшых пэдагогаў матэматыкі ў СССР, мае ўжо 82 г.

✕ У фабрыцы „Гентальман“ (выраб гумаў) у Лодзі ўзарваўся кацёл, ў выніку чаго трох работнікаў было забіта і двох цяжка ранена. Шмат работнікаў ёсьць лёгка раненых. Сабраўшыся людзі разграмілі катлоўню.

✕ З гораду Глянсгаў (Англія) вырушылі безработныя маршам галодных на Лёндан. У месьці Дэнвэр безработныя збунтаваліся і паграмілі зруйнаваньнем правіянтовых магазынаў, калі ня будзе зараз-жа падвышана ім дапамога.

✕ Па статыстыцы „ПУПП“ лічба безрацоўных на цэлай Польшчы да 20 студзеня г. г. дасягала 386,826 асоб. За апошні тыдзень гэта лічба павялічылася на 18,189 чалавек.

✕ У Варшаве безрацоўных налічваецца 29,739, за прайшоўшы тыдзень прыбыло 812 чал.

✕ На Шлёнску зарэгістравана 98,213 безрацоўных. За тыдзем прыбыло 5,168 чалавек.

✕ Ужо тыдзень, як каля сто ўглекопаў сядзяць пад зямлёю ў капальні „Helena“. Гэтым яны пратэстуюць супроць зачыненьня гэтае капальні і пазбаўленьня іх працы.

Паліцыя зьверху усіх разганяе і да капальні нікога не дапускае, але работнікі, якія знаходзяцца пад зямлёю, кажуць: «хучэй труны паробім сабе у вугальных сьцянах чым уступім». Гэты факт прыцягае да сябе ўвагу ўсіх работнікаў шлёнскага басэйну.

Адказы рэдакцыі.

Моладзі в. МАЦЫЛЕУШЧЫНА. Шчыра дзякуем за прывітаньне. Прыемна, што вы зразумелі „Бел. Газ.“ і патрэбу яе для работніцка-сялянскіх тушчаў. Газэту высылаем.

РОБОЦЯЖ. Ліст атрымалі. Напададзеныя Вамі адрэсы — газэту вышлем.

Моладзі в. БЕЛАЯ. Ліст з прывітаньнем бастуючым лесарубам — атрымалі. Газэту высылаем.

В. ГАЙ. Вы зусім правідлова акрэсьлілі вартасьць „Бел. Крыніцы“ і „Роднага Краю“, але яшчэ ня ўсе так разумеюць і дзеля гэтага нашым абавязкам ёсьць выцягываць з пад маскі іх зрадніцкія абліччa. Пішыце. Прывет

БЕДНЯК. Карэспандэнцыю зьмесьцім.

АНУФРЫН МІКОЛА. Газэта высылаецца Вам праз увес час. Каляндароў ня маем. „Сяўба“ ушчэ ня выдала свае газэты. Адрэсу газэты да „Злучэньня“ ня маем.

Бібліатэка Т.Б.А. Карэспандэнцыі Вашыя атрымалі—выкарыстаем. Пішыце больш.

ПАЛЫНЬ, ЮРАВЕЦ. Вашы вершы пераслалі ў рэд. „Літэратурнай Старонкі“.

Рабочы, Сялянін, ТУРКО, КАСЬЦЮКОВЕЦ. Карэспандэнцыі Вашы выкарыстаем.

А. САЛАГУБ. З ахвотаю залічаем вас супрацоўнікам „Бел. Газ.“ Пасылайце карэспандэнцыі з жыцьця Маладэчанскіх работнікаў.

САУЧУК і РАСЮК. Газэту высылаем. Карэспандэнцыі пасылайце, будзем зьмяшчаць. „Крытыка“ ня выходзіць Прывет!

ВЯСКОВЫ. Ліст атрымалі. Чакаем карэспандэнцыі

Конто П. К. О. № 144.511.

Уласьнік—інж. А. Карповіч.

Рэдактар-выдавец: інж. А. Карповіч. Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.